

1. Methode van risicoanalyse

Voor het evalueren van de risico's bestaan er verschillende methodes die, afhankelijk voor het te onderzoeken onderwerp, kunnen gekozen worden. In dit eindwerk is er geopteerd voor de methode via een matrix risico-inschatting en –evaluatie te gebruiken die ook voorgesteld wordt door de FOD economie.

Een risicoanalyse opstellen is uiteraard afhankelijk van de perceptie of eerlijkheid van de opstellers. Daarom is het aangewezen om de risicoanalyse door verschillende personen te laten uitvoeren. Deze methode is zo opgebouwd dat er van start gegaan wordt met twee verschillende tabellen die nadien samengevoegd worden en er een totaalbeoordeling kan afgelezen worden.

1.1. Matrix risico-inschatting

- Tabel A: risico-inschatting.

In een eerste tabel (A) wordt het risiconiveau ingeschat, afhankelijk van de ernst en de waarschijnlijkheid van een mogelijke verwonding aan een deelnemer of begeleider.

- Tabel B: risico-evaluatie.

In een tweede tabel (B) wordt het risico gecorrigeerd. Deze correctie is afhankelijk van:

- de deelnemers: normale volwassenen of zelfredzame en groepen met verhoogd risico of de niet-zelfredzame;
- het voorzien van bescherming van de deelnemers, collectief of persoonlijk;
- het feit of het risico voldoende duidelijk is. Dit kan te maken hebben met signalisatie, toelichting, ervaring van de deelnemers met het evenement en de betreffende risico's.

- Totaalbeoordeling

Met de matrix kan de totaalbeoordeling bepaald worden. Deze beoordeling geeft aan of het gaat om een ernstig risico (onmiddellijke actie is noodzakelijk), een gemiddeld risico (aandacht is vereist) of een laag risico (geen actie noodzakelijk). De aanvaardbaarheid van het risico kan hierbij het "laag risico" zijn.

1.2. Tabel A: Risico-inschatting

In **tabel A** worden de twee voornaamste factoren die van belang zijn voor het inschatten van het risico gecombineerd, namelijk de ernst van de verwonding en de waarschijnlijkheid dat de verwonding, psychische schade of materiële schade optreedt.

Voor de begrippen ernst en waarschijnlijkheid worden de volgende definities gehanteerd. Zij kunnen een hulp zijn bij het vaststellen van de relevante waarden.

- **ERNST**

De ernst wordt gedefinieerd als de klasse (code) die de gevolgen weergeeft van een ongeval, veroorzaakt door het risico dat wordt geëvalueerd.

In tabel 1 staan de drie klassen die kunnen worden toegekend.

Tabel 1: Ernstklassen

Code	Benaming	Gevolgen van ongeval	Voorbeelden
2	Zeer ernstig	Dood of zeer ernstig letsels met blijvende gevolgen	Dood, verlies van ledematen, blijvende gehoorschade, blindheid, verlamming, zware (open of meervoudige) breuken...
1	Kritisch	Ernstige letsels zonder blijvende gevolgen	Eenvoudige breuken, diepe snijwonden...
0	Minimaal	Beperkte letsels	Blauwe plekken, eenvoudige snijwonden EHBO-letsels...

- **WAARSCHIJNLIJKHEID**

De waarschijnlijkheid wordt gedefinieerd als de klasse die weergeeft in welke mate men kan verwachten dat het risico (letsel, schade) optreedt tijdens het evenement.

In tabel 2 staan de vijf klassen die kunnen worden toegekend.

Tabel 2: Klassen van waarschijnlijkheid

Code	Benaming	Waarschijnlijkheid op incident of ongeval
4	Bijna zeker	Komt bijna zeker voor gedurende het evenement
3	Te verwachten	Is te verwachten gedurende het evenement
2	Mogelijk	Komt mogelijk wel eens voor gedurende het evenement
1	Onwaarschijnlijk	Komt zelden voor gedurende het evenement
0	Nooit	Komt nooit voor

1.3. Tabel B: Risico-evaluatie

Het resultaat dat men verkrijgt door gebruik te maken van de risico-inschatting moet bijgestuurd worden (in positieve of negatieve zin) in functie van de omstandigheden waarin het risico zich voordoet. In bepaalde situaties is een hoger risico aanvaardbaar. De maatregelen die bijvoorbeeld moeten genomen worden wanneer visueel gehandicapten meedoen aan een risicovol ontspanningsevenement, zullen anders zijn dan bij personen zonder visuele handicap.

In **tabel B** kan eenzelfde risico geëvalueerd worden naargelang de omstandigheden die van toepassing zijn. Bij de evaluatie van een bepaald risico wordt rekening gehouden met volgende factoren: kwetsbare personen, volwassenen, beschermingsmiddelen.

- **KWETSBARE PERSONEN**

Wanneer kwetsbare personen deelnemen aan de activiteit moet het aanvaardbare risiconiveau eventueel anders worden ingesteld. Hieronder worden twee categorieën kwetsbare personen aangeduid met voorbeelden.

Tabel 3: Categorieën kwetsbare personen

Zeer kwetsbaar	Kwetsbaar
Blind	Gedeeltelijk visueel gehandicapt
Ernstig gehandicapt	Gedeeltelijk gehandicapt
Zeer oud of fragiel	Ouderen met enige vermindering van fysiek en psychisch vermogen
Zeer jong (jonger dan 10 jaar)	Jong (tussen 10 en 16 jaar)
Personen onder invloed	

- **VOLWASSENEN**

Bij volwassenen kan het risiconiveau beïnvloed worden door het feit dat een risico voldoende duidelijk is.

Tabel 4: De duidelijkheid van een risico

Risico is voldoende duidelijk Ja	De deelnemers zijn op de hoogte gebracht van het risico en beschikken over voldoende kennis/ervaring om het risico te kunnen inschatten en af te wenden door het nemen van de correcte maatregelen en acties (bv. na opleiding)
Risico is niet voldoende duidelijk Nee	De deelnemers beschikken niet over voldoende kennis/ervaring om het risico te kunnen inschatten en de correcte maatregelen te nemen om het risico af te wenden (bv. de eerste les)

- **BESCHERMINGSMIDDELEN**

Het risiconiveau kan ook beïnvloed worden door het feit dat de risico's voldoende worden opgevangen door gebruik te maken van beschermingsmiddelen.

Tabel 5: Gebruik van beschermingsmiddelen

Voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) of collectieve beschermingsmiddelen (CBM) Ja	De deelnemers beschikken en maken gebruik van de nodige beschermingsmiddelen (bv. valbescherming).
Onvoldoende PBM of CBM Nee	De deelnemers beschikken niet over geschikte beschermingsmiddelen of maken geen gebruik van de beschikbare beschermingsmiddelen.

1.4. Totaalbeoordeling

Wanneer alle factoren worden bepaald op basis van de definities zoals opgenomen in voorgaande tabellen, kan via de matrix de totaalbeoordeling bepaald worden.

Deze totaalbeoordeling is een gekleurd gebied:

- groene gebied: laag risico;
- gele gebied: gemiddeld risico;
- rode gebied: ernstig risico.

Op basis van de risicoclassificatie (gekleurde gebieden) moeten bepaalde preventiemaatregelen genomen worden.

Tabel 6: Te nemen preventiemaatregelen in functie van de risicoklasse

	Risicoklasse	Te nemen preventiemaatregelen
C	Ernstig risico	Onmiddellijk preventiemaatregelen nemen (eventueel activiteit stopzetten)
B	Gemiddeld risico	Verhoogde aandacht
A	Laag risico	Geen maatregelen vereist

Tabel 7: Matrix Risico-inschatting en evaluatie

Tabel A – Risico-inschatting

		Ernst		
		minimaal (0)	kritisch (1)	zeer ernstig (2)
Waarschijnlijkheid				Bijna zeker (4)
			Bijna zeker (4)	Te verwachten (3)
		Bijna zeker (4)	Te verwachten (3)	Mogelijk (2)
		Te verwachten (3)	Mogelijk (2)	Onwaarschijnlijk(1)
		Mogelijk (2)	Onwaarschijnlijk(1)	Nooit (0)
		Onwaarschijnlijk(1)	Nooit (0)	

Tabel B – Risico-evaluatie

Risico niveau	Niet-zelfredzame personen		Zelfredzame personen				
	Zeer kwetsbaar	Kwetsbaar	Nee	Nee	Ja	Ja	Duidelijk risico?
			Nee	Ja	Nee	Ja	Voldoende PBM/CBM (*)?
zeer hoog							Ernstig risico
Hoog							Gemiddeld risico
gemiddeld							
Laag							Laag risico
zeer laag							
extreem laag							

Voorbeeld:

Tabel A: Als de Ernst “zeer ernstig” is en de waarschijnlijkheid “onwaarschijnlijk” dan is het risiconiveau “laag”.

Tabel B: Als de activiteit wordt uitgeoefend door normale volwassenen, waar het risico niet duidelijk is (geen kennis) en waarbij geen gebruik wordt gemaakt van beschermingsmiddelen dan komt men uit in het gele gebied (gemiddeld risico). De nodige aandacht is aldus vereist.

(*) PBM: Persoonlijke Beschermingsmiddelen; CBM: Collectieve Beschermingsmiddelen